

Οἱ Τύμβοι τῆς Βιζύης. — Ἡ Τουρκικὴ ἀρχαιολογικὴ ἐταιρεία τῆς ὁποίας πρῶτος πρόεδρος ἦτο ὁ Κεμάλ Ἀτατούρκ, ἐσυνέχισε ἐφέτος τὰς ἀνασκαφάς τῆς εἰς τὴν Θράκην. Αἱ ἀνασκαφαὶ αὐταί, ποὺ παρετάθησαν ὡς ἐκ τῆς καλοκαιρίας ὅλο σχεδὸν τὸ φθινόπωρον, ἔγιναν καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν ἐπιβλέψιν τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου κ. Ἀρίφ Μουφίτ, ὑπῆρξαν δὲ ἱκανοποιητικαὶ εἰς ἀπόδοσιν. Εὐρέθησαν καὶ ἄλλοι τύμβοι, κυρίως δὲ εἰς τὴν Βιζύην, εἰς τὰ πέριξ τῆς ὁποίας ὑπάρχουν 45 τεχνητοὶ λόφοι, ποὺ ὅλοι ἀσφαλῶς εἶναι τύμβοι προσωποικότητων ἢ οἰκογενειακοί. Οἱ τύμβοι αὐτοί, θολωτοὶ οἱ περισσότεροι, ἐνιαίου τύπου μὲ ὠρισμένας παραλλαγάς, ἀντιγραφάς μυκηναϊκῶν τάφων, δὲν εἶναι ὀλίγοι εἰς τὴν Θράκην φαίνεται δὲ ὅτι ἐγνώριζαν τὴν ὑπαρξίν τους ἀρχαιοκάπηλοι διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τὸ 1868 ἐπωλοῦντο εἰς τὴν ἐδῶ Μεγάλην Ἀγοράν, τὸ «Τσαρσί», λυχνία, εἶδη κεραμικῆς, φιλιππικοὶ καὶ ἄλλαι ἀρχαιότητες, προσερχόμεναι ἀπὸ Θρακικοῦς τύμβους. Ἀπὸ τῶν τάφων ποὺ εὐρέθησαν τώρα, περισσότερον ἀρχιτεκτονικὸν ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τύμβος ποὺ εὐρέθη τρία χιλιόμετρα νοτίως τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ ὅσους εὐρέθησαν ἐκεῖ καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ του, ὅπως ἐξ ἄλλου καὶ ἡ διαρρυθμίσις του, ὑπερὺνμψουν τὸν τύμβον Μέξεκ τοῦ Σβίλενγκραντ, ποὺ περιέγραψεν ὁ Βούλγαρος καθηγητῆς κ. Φίλωφ.

Δυστυχῶς ἐλάχιστα πράγματα εὐρέθησαν εἰς τὸν τύμβον αὐτόν, διότι ὅπως ἐξηκριβώθη εἶχε ἀνοίγῃ κατὰ τὸν ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1878. Κτισμένος μὲ μεγάλους λίθους, μήκους μεγαλυτέρου τοῦ μέτρου, ἔχει μῆκος 12 μέτρων καὶ τέσσαρα διαμερίσματα, ποὺ συγκοινωνοῦν μεταξύ των μὲ θύρας καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸν εἶναι θολωτόν.

Ἡ θολωτὴ αὐτὴ αἵθουσα εἶναι τὸ κυριώτερον τμήμα τῆς οἰκοδομῆς, ἐκεῖ δὲ ἐγίνετο ἡ ταφὴ νεκρῶν. Στερεὸς ὁ θόλος τῆς μὲ διάμετρον μεγαλειτέραν τῶν τριῶν μέτρων, πουθενὰ δὲν παρουσιάζει καθίζησιν. Θραύσματα ἀγγείων, ὀρειχάλκινα σκεύη, χρυσοῦς στέφανος καὶ μία ὕδρια μὲ κεφαλὴν Μεδούσης, ἐπιτρέπουν τὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται περὶ τάφου κάπως νεωτέρου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐτοποθετήθησαν κατὰ τὴν πρώτην ταφὴν ἀντικείμενα παλαιότερας ἐποχῆς. Ἡ θύρα τοῦ τύμβου, ἡ ὁποία δὲν εἶχε παραβασθῇ διότι οἱ ἀρχαιοκάπηλοι εἰσπλήθον εἰς τὸν τάφον, ἀνοίξαντες ἀρκατὴν μεγάλην ὅπην εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν τοῦ λόφου, εἶναι λιθίνη, ἐνῶ αἱ θύραι ἄλλων παρομοίων τύμβων, τοῦ Λαγκαδά, λόγου χάριν, ποὺ ἀνεκαλύφθη πρὸ τριακονταετίας ὑπὸ τοῦ ἄλλοτε ἐδῶ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Θ. Μακρίδη, εἶναι μαρμαρίναι καὶ ἐκτίθενται εἰς τὸ ἐνταῦθα μουσεῖον.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τύμβου τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν εἶναι ὅτι εἶχε τοιχογραφίας καὶ ἀρκετὰ ἴχνη αὐτῶν διεσώθησαν, ἐπικρατεῖ δὲ εἰς αὐτάς τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ λόχρουν χρῶμα. Σαρκοφάγος δὲν εὐρέθη, οἱ περισσότε-

fl. B = f.
10.
27 Jan'y
1940
Θρακία ΑΘ
7.27.1940
κ. 421-422

ροι δὲ τῶν νεκρῶν ποὺ ἐτάφησαν εἰς τὸν τύμβον αὐτὸν ἦσαν, φαίνεται, ἄνδρες, ὅπως συμπεραίνει κανεῖς ἀπὸ τὴν τέφραν ὁστῶν ποὺ εὐρέθη, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τὴν Θράκην οἱ νεκροὶ τῶν ἀνδρῶν ἐκαίοντο τῶν δὲ γυναικῶν ἐθάπτοντο. Ὁ ἀνευρεθεὶς τύμβος τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν εἶναι, φαίνεται, ὁ τελευταῖος τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἀφοῦ τρεῖς μόνον λόφοι ὑπάρχουν ἐκεῖ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ δύο ἡρηνυήθησαν κατὰ τὰς περυσινὰς ἀνασκαφάς. Εἰς τὸν τύμβον τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν βλέπει κανεῖς τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ μυκηναϊκοῦ τάφου, ὅπως βαθμηδὸν διεδόθη ὁ τύπος του καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ του εἰς τὴν Θερσαλίαν διὰ ν' ἀντιγραφῇ κατόπιν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ γὰρ φθάσῃ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Θράκην μέχρι τῆς Τούμπας τῆς Ἀγγιάλου.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἀρχιτεκτονικῆς ὁ ἀνευρεθεὶς εἰς τὰς Σαράντα Ἐκκλησίας τύμβος εἶναι πλέον ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ τὸν ἀνευρεθέντα πρὸ ἐτῶν βορειότερον, τὸν τύμβον Μάλτεπε, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν ἀργυραῖ δραχμαὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καθορίζουσαι τὴν χρονολογίαν του. Οἱ λίθοι τοῦ ἀνευρεθέντος τύμβου, ποὺ προσέρχονται ἀπὸ ἀρχαῖον ἐκεῖ λατομεῖον συγκρατοῦνται μετὰ τῶν μετὰ τὰς τριῶν σιδήρου μήκους 14—18 ἑκατοστομέτρων, ἡ δὲ εἰσόδος του ἔμεινε, ὡς φαίνεται, ἐπὶ πολὺ ἀκάλυπτος καὶ ἐκαλύφθη μὲ χωμα, ὅταν πλέον ἔπαινε κάθε ταφὴ εἰς αὐτόν.

Ἐνδιαφέροντες εἶναι καὶ οἱ ἀνευρεθέντες νοτίως τῆς Βιζύης τέσσαρες πλινθόκτιστοι, θολοτοὶ τύμβοι μήκους τριῶν περίπου μέτρων, τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, ἔκαμε δὲ ἐντύπωσιν ὅτι ὁ ἐρυνηθεὶς ἐκεῖ λόφος, παρόμοιος αὐτῶν ποὺ ἐκάλυπταν τάφους, ἦτο ἀνὲν τύμβου. Εἰς τοὺς τύμβους τῆς Βιζύης εὐρέθη καὶ ὕαλος, ὁστὰ καὶ πῆλιναι λυχνίαι τῆς μιᾶς θουαλλίδος, ὅλα δὲ τὰ ἀνευρεθέντα εἰς τοὺς τύμβους αὐτοὺς ἀντικείμενα θὰ ἐκτεθοῦν εἰς τὴν αἰθούσαν Γιλδὺς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου σχηματίζεται τμήμα μὲ ἀρχαιότητας ἀπὸ τύμβους τῆς Θράκης.

«Ελευθέρον Βῆμα».

27 Ἰανουαρίου 1940.

Αἱ ἀρχαιότητες τῆς Μεσημβρίας Δ. Θράκης.—Εἰς τὸ «Φῶς» τῆς Θεσσαλονίκης 30 Ἀπριλίου 1940, ἀναγινώσκουμεν τὰ ἑξῆς.

«Ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἦλθον εἰς φῶς, εἰς τὴν περιφέρειαν Ἀλεξανδρουπόλεως.

Πρὸ ἐτῶν ὁ ὀθωμανὸς Ἀμπτουλάχ Χακὴ εἶχεν ἀνέγει εἰς τὸ Δικελὴ τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, παρὰ τὴν Μάκρην, ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον πλάκα ὕψους 0,80 μ., παριστῶσαν ἐνδεδυμένην γυναῖκα. Ἡ ἐπιτύμβιος πλάξ ἡ ὁποία εὐρέθη ἐπὶ ἐνὸς τάφου, ἔφερεν μέχρις ἐκεῖ τὸν ἔφορον ἀρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης κ. Κοτζιάν, ὁ ὁποῖος ἐνήργησε πρόχειρον ἀνασκαφήν, ἐξ ἧς